

leksi moittien puhuu meidän aurinkoisesta, tilavasta ja terveellisestä asunnostamme: Syö puoleksi niin hyvin kuin sinulla on varaa, mutta asu kalta vertaa niin hyvin kuin varasi myöntävät, sovelletaan työmliesperheissä päivittäisessä järjestyksessä. He eivät paranna lisättyä palkallaan asuntojaan, sillä jos he ottavat lisähuoneen, ottavat he siihen myöskin asukkaan. Sen sijaan ottavat he kalliimpaa ruokaa silloin kun työansiot ovat paremmat. Kysymyksiini vastattiin kalkkialla samalla lailla. Työläkkojen aikana syövätkin leipää, puuroja, vellejä, maltoa, herneitä ja perunoita ja muuta juureksia. Kun työansiot tulevat paremmiksi syövät he lihaa, maksaa ja muita sisälmyksiä, jotka ovat kaikkein kurjimpia eläimellisiä ravintoaineita — epäterveellisimpiä ja ravintoaineista köyhimpiä. Perunat viedetään silloin usein munin, halvimpia tietysti, s. o. vanhoihin säilytetyihin — jotka ovat hyvin myrkyllisiä. Hedelmät ovat yleensä harvinaisia työmliesperheissä. Mehuja ehkä joskus käytetään, mutta useimmiten tehtaissa valmistettuja, siis epäterveellisiä. Kahvia juodaan suuret määrät. Työmiehet ovat ottehtaiden parhaita ostajia ja tupakkatehtaat rikastuvat heidän kustannuksellaan. Mutta lapset, jotka kasvavat savun turmelemassa ilmassa ja syövät ymmärtämättömästi valittua ravitsematonta ruokaa, joka huuhdotaan alas kahvilla, kulluvat ja surkastuvat.

Kyyneleet nousivat silmiini katsellessani kaikkea tätä, ja minulle valkeni elämäni tehtävä ja päätin kysyä teitä, isä, saanko ruveta lääkäriksi?"

— Saat kernaasti! Mutta päätösesi ruveta lääkäriksi sisältyy varmaan myös se, että tahdot toimia yksinomaan varattoman väen keskuudessa?"

— Siihen voim vastata sekä myöntävästi että kieltävästi.

— Jos vastaisit myöntävästi, merkittäisi se sitä, että olet valinnut raskaan elämäsi tehtävän. Köyhien lääkäreillä on pienet tulot. Hänen vaikutustaan ei vastusta ainoastaan tietämättömyyden vani oillisuus, vaan myös se, että potilailta puuttuu varoja itsensä hoitamiseen."

— Se on totta, isä, mutta minä en olekaan aikonut antautua lääkärintoimeeni vanhalla tavallisella tavalla. Paikkaaminen ja korjaaminen taudin syiden ja suvun rappautumis-aiheuttajien yhä ollessa entsellään, on toivotonta työtä. Ei, minä tahdon tulla parantajaksi, terveyden uudistajaksi, tahdon opettaa luonnollisia elintapoja, niin hyvin köyhille kuin rikkaillekin.

— Hyväksyn aikomuksesi, poikani, ja toivotan nille sydämestäni menestystä, sanoi isä.

— Olet tänä iltana antanut kauliini joululahjan kanssaihmitsesti hyväksi, lisäsi äiti.

Ja molemmat puristivat liikutettuja polkansa käsiä.

— Kun tuokin noita köyhäin kakaroita...

Ei kukaan välittänyt Antista elipä hän taj kuoli. Mutta talon lapset rientivät katsomaan, että mitä isä toi.

— Sikain ruokaa se vain on, sanoi isäntä kylmäverisesti.

Viimein alkoi Antti tulla tuntoihinsa, mutta ei hän muistanut mitään. Päätä huimaa ja vätsä on tyhjä. Antti koettaa muistaa mitä on tapahtunut, vaan ei tahdo muisti palata. Antti huutaa:

— Maija ja Tyyne, älkää jättäkö minua!

Talon lapset kuulivat huudon murkasta ja hiipivät taas katsomaan, ja kyselemään: Oletko sinä sikain ruokaa?

Antin muisti palaa nopeasti kuullessaan lasten äänen. Antti oli tottunut luottamaan tovereihinsa ja siksi tunsi itsensä turvalliseksi, kun näki lapsia ympärillään. Rohkeasti hän vastasi lasten kysymyksiin:

— En minä ole sikain ruokaa, minä olen Antti. Mutta jalkani ovat kipeät etten pääse kävelemään ja minulla on hirveä nälkä.

Emäntä tuli tupaan ja kuuli lasten keskustelun. Suuttuneena hän huusi:

— Joko se laiska raato herää?

Pieni kirkassilmäinen Hulda juoksee äidin luo ja voitotriemu äänessään virkkoo:

— Äiti, ei isä tuonut sikain ruokaa. Se on Antti.

Talon nuorin lapsi nukkui kehdoissa ja emäntä komensi:

— Tule laiska raato kiihkuttamaan lasta!

— Tulisin, mutta en pääse, varlitti Antti.

Silloin emännän voimakkaat kädet iskivät Antin tukkaan ja silmänräpähdyksessä oli hän kehdon vieressä täyttämässä ensimmäistä tehtävänsä.

Ilta on tullut. Kaikki talon palvelijat ovat kokoontuneet tupaan pitkän pöydän ääreen syömään yksinkertaista illallistaan. Kaikki olivat syöneet eikä kukaan muistanut Anttia, jota aivan pyörrytti, kun näki toisten syövän, sillä ei hän ollut mitään suuhunsa saanut koko päivänä. Palvelija vei ruuan jäännökset pois pöydältä, mutta samalla renki Matti huomauttaa:

— Uusi tulokas on vielä ilman ja taitaa olla nälkään.

— On minulla kauhea nälkä, todistaa Antti.

— Kuolisit pirun sikiö nälkään. Ei sinusta vahinkoa olisi, tiuska-si emäntä, joka juuri tuli tupaan, Antin puhussa.

— Ei sitä nälkään tapeta. Kunta maksaa ruokarahat, huomautti Matti.

Matti oli ollut kauan Alitalossa, oli isännän sukulinainen ja siksi uskalsi sanoa emännällekin ajatuksensa, vaikka toisten palvelijain täytyi olla aina väli. Palvelija Tilda seiso i lttiällä leipäkori kädessä varrotten mitä emäntä sanoo

— Poika tarvitsee ruokaa, toisti Matti.

Nyt suuttui emäntä, sadatteli ja pauhasi, että tupa tärisi. Isäntä kuuli kamarin metelin ja tuli tupaan, jolle emäntä elätti itku kurkussa selittämään miten

rengit ja piit vievät häneltä silmätkin päästä tuon pirun pennun tähden.

— Minun pitäisi se panna omien lasteni kanssa syömään voita ja kermaa...

Isäntä laski aika mölyn, luvaten ajaa pois kaikki rengit ja piit ja Antin syöttää sioille. Renki-Matin sisu nousi.

— Ei sitä talosta niin vaan mennä. Jos et nyt tuki suutasi, niin ilmoitan koko pitäjälle ja koko maailmalle mitä sinä olet miehiasi!

Isäntä meni kiireesti kamarin ja emäntä luikki perässä ottaen lapsen kehdoista. Matti katseli ivahymy huulillaan oveen, jonka taa talon haltijat katosivat

— Se oli kuin pyssyn pamaus, tuumi Eero.

— Niin oli, sanoi Matti. Ei tässä talossa viitsi olla pirukaan, mutta minä olen kinsalla. Ei se uskalla isäntä oikein sisuaan purkaa, kun tietää, että täällä aivokopassa on hieman tilaa muullekin kuin nöyrille ajatuksille. Ei Alitalossa huutolainen kauan kaau elä. Mutta nyt minä rupean pitämään silmällä. Pojan vanhemmat olivat rehellisiä työläisiä, eikä heidän poikaansa Anttia anneta niin vaan nälkään tappaa, eikä ruoskalla kyivettä niinkauan kun minä elän.

— Mutta, jos ajavat pois, sanoi Tilda.

— Eivät uskalla, sillä minä löisin ässä valtriini ulos, sanoi Matti.

Kaikki palvelijat ihmettelivät Mattin puhetta. — Ei hän ole ennen noin puhunut, kuiskivat he toisilleen, — mutta taisi siintua, kun emäntä niin läpeemättömästi haukkui.

— Tilda, tuo Antille ruokaa! komensi Matti, niin että tupa kajahti. Matti tiesi, että haltijat olivat tarkasti kuunnelleet hänen puhettaan.

— Jos uskaltaa... epäili Tilda.

— Jos uskaltaa antaa leipää ja ruostuneita silakoita huutolaiselle, josta kunta maksaa ruokarahan, niin jo on ihme! sanoi Matti, ja emäntä kyllä tietää, kenen suuhun voi ja kerma luistaa.

(Jatketaan.)

ORPO LAPSI.

Itsepäleissa viuhussansa orporukka kullee; joskus ovi avataan, vaan useimpi sen sulkee.

Äidin silmän kuolo peitti isä vltan orja on — kylmään maailmaan lapsen heitti on orvoa osa onneton.

Usein elon ongelmolta lapsi hento mieltii vain; paljon sill' on onelmolta mistä sydän lennon sat.

Miksi on näin olen' kurja? mieleen raukan mielteet saa. Meron tre on eessä nurja nälän se mun johdattaa?

Toisten lasten onnekkautta katsoin! min katselen; ruuastan on riemu polssa cmeonna astelen.

Muistan äidin armahani — Hän mua helmi hoivaili, kunnes tuonen kylmä käsi hänet pois korjaili.

Isästä on muisto kylmä; hän kapakoista löhdun saa. — Ei muista, että lapsi hältä mieron-tietä vaelttaa.

A. P.

Miten Alitalon Antista tuli sosialisti

Kirj. Miilia.

(Jatk. helmik. 8 p. num.)

— Ei kaikki, huutaa vasaramies. Täällä on vasaran alla kuusi vuotias ori. Ota sinä Alitalo se ilman.

Alitalon isäntä katsoo Anttiin ja virkkoo: Pieni on, mutta ei inme. Ei ole edes tarpeekseen saanut leipää. Ne köyhät laittavaikin noita vesoja meidän rikkaiden elätettäväksi. Mutta otan kun otankin tuon nulikan. Jos poika on vanhempiinsa, niin työtä se nytkin jo tekee, sillä isänsä oli oikein työjuhta. Ja kyllä minä opetan oriin vakoansa kävelemään. On siinä isossa talossa huutolaisellekin työtä, eikä huutolaisen suuhun herkkupaloja pistetä eikä verkavaatteisiin pueteta. Löytyy niitä loimen kappaleita ja narua, jolla tuommoisen oriin verhoaa, kerskui Alitalo.

— Otatko ilman? kysyy vasaramies.

— En, mutta kun kuusikymmentä markkaa putoaa kunnan kukkarosta, niin oriilla lähde-tään.

Antti oli kuunnellut keskustelua, mutta nyt vasta huomasi, että hänestä oli puhe, ja Antin sisu nousi.

— Te olette ori, minä olen Antti, huusi hän kiukkuisena.

— Taitaa tulla päälle kun noin hirnaa, ivasi Alitalon isäntä, mutta kyllä ruoska opettaa oriin aisoissa pysymään.

— Eikö kukaan ota ilman, tai halvemmalla? kysyy vasaramies.

Ei kuulu mitään ja pian vasara paukahtaa: yks' kaks' kolme! Antti Antinpoika joutui Alitaloon.

— Herra Jumala, huokaa varhus murkasta.

— Mitä puuttuu, sanoo sielunpaimen vanhuksen huokaukseen, kyllä teitäkin muistetaan.

Alitalon isäntä keskusteli her-

ken kunnan herrain kanssa ja lähti.

— No, ori, lähdepäs nyt juoksemaan reen perässä.

Antti katsoi tallukoitaan, virkkoen: Ne on rikki. Jos pitää kauaksi juosta, niin tallukat putoavat jalastani.

— No, saat sitte tilasi kuskienpenkillä.

Antti piti kovasti siitä, että sai olla hevosessa. Ei muistanut sillä hetkellä hirveätä nälkäänsä eikä huomannut, että oli kylmästä kangistuneena. Saavuttua perille. Renki Matti tuli riihumaan hevosta. Antti hyppäsi pois reestä mutta jalat olivat niin jäykät, ettei voinutkaan astua. Antti kaatui lumeen. Isäntä huusi:

— Jos et nyt nouse, niin pirun sumut perii!

Antti pelästyi ja koetti nousta, mutta kaatui uudestaan. Nyt simmastui isäntä, potki ja tuoppi, kunnes vihdoin olivat portaiden edessä. Siinä isäntä tarttui Anttia niskasta kiinni ja heitti eteiseen. Emäntä kuuli kolinan tupaan, aukasi oven ja kauhistuneena ärjäsi:

— Helvetissäkö sinä tuon pirun penikan kävitkin hakemassa minun vaivoikseni. Vie se sikain syötäväksi ia vie joutui!

Anttia kauhistutti kuulla, että hänet ajjotaan sikain syötäväksi outaa, ja hän ponnisti viimeiset voimansa koettaen nousta ylös, mutta vaipui tunnottomana lattialle. Isäntä potkasi ja huusi:

— Nouse pirun sikiö, tai muuten syötän sinut sioille!

Mutta Antti ei enään yrittänytkään nousta. Kylmän ja nälän näännyttämänä oli hän menettänyt tajuntansa. Isäntä suuttuneena heitti Antin tupaan että romahti ja sanoi:

— Siinä on raato; antakaa sulaa, että sikain hampaat pystyy.

Emäntä veti Antin tukasta urin loukkoon ja pauhasi: